

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף ק"ע-קע"ב
הלכות תפילה הלכה א'-ג'

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' 03-6171116

לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org

דף ק"ע-קע"ב

הלכות תפילה

ספר ליקוטי הלכות או"ח - הלכות תפילה הלכה א

בקיץ אומרים מוריד הטל ובחורף מוריד הגשם, ואם לא אמר גשם, מחזירין אותו. ובטל אין מחזירין אותו.

כי טל וגשם נעשין על-ידי למוד התורה, בבחינת יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי (יב"רם לב). והעקר תלוי בהתפלה, כי כל למוד התורה תלוי בהתפלה, כמו שאמר רבנו (סימן ח) בבחינת ומעין מבית ה' יצא (יואל ד), עין שם. וזה יערף כמטר וכו', כי שם ה' אקרא, הינו בחינת תפלה, שעל-ידי זה זוכין לשכל ללמוד תורה, שעל-ידי זה נעשה טל ומטר כפ"ל. מכוון ענין זה יתבאר בהמשך.

כי איתא ברב"ר רבנו (בסימן קנט) שעל-ידי למוד התורה אזי פשוטה שתורתו עולה להשכינה נעשה מזה שפע רוחניות ושפע גשמיות וזה ימין ושמאל שיש בהתורה, עין שם. אבל מי שאין תורתו עולה להשכינה ומטבע התורה להתעלות ובתוך כך נעשה לילה ומפין עליו הגרדיני נימוסין ונעשה מזה ט"ל תורה או להפך, עין שם. וזה בחינת ימין ושמאל וכו', עין שם היטב.

ימין ושמאל שבתורה, הוא שפע הרוחני למעלה, בבחי' אש, ושפע הגשמי למטה בבחי' מים

מבואר בלקו"מ סי' קנ"ט שיש חילוק בין למוד התורות, שלא כל אדם ואדם לומד בבחינה אחת, ומי שזוכה שלימודו עולה להשכינה, אזי השכינה מקבלת הלמוד התורה ומעלה להשם יתברך, ונמשך מזה שפע, היינו שפע רוחניות ושפע גשמיות, כי השכינה בבחי' אש מקבלת התורה ועולה למעלה, ונמשך ממנו שפע למעלה, לכל העולמות ולכל המלאכים ושרפים וכו', וזה הוא שפע רוחניות. וכח המים נעשה מזה שפע גשמיות שיורד לזה העולם, וזה בחי' ימין ושמאל שיש בהתורה.

אך לא כל אדם זוכה לזה שיהיה לימודו עולה להשכינה, כי לזה צריך שיהיה אדם יקר ושיהיה לימודו רק להשכינה, היינו לאוקמא שכינתא מעפרא, ולא כל אדם זוכה ללמוד זה, ואף אם לומד ביראת שמים, וגם אם אומר שלימודו לאוקמא שכינתא מעפרא.

וכשאין לימודו עולה להשכינה, אזי כשהתורה יוצאת, ואי אפשר לה לעלות אל מקום מכונה, וטבעה הוא להגביה את עצמה ולעלות, ויש שמכים עליה, ונופלת למטה, ומתפזרת למטה לכל העולם, וכל בני עולם שואבים מהאוויר, וכולם שואבים מזאת התורה שנתפזרה למטה באויר, בהקיץ או בשינה, ואדם כשר וירא שמים אפילו מקטני הערך, או אדם גדול וצדיק, מקבלים מהתורות אלו שנתפזרו, ט"ל תורה התעוררות חרש וחשק להתורה, והכל לפי מדרגת המקבל, וכשמגיע לבני אדם שאינם כשרים נעשה להם חשק חרש לל"ט מלאכות.

והנה לכאורה בזה נאמר שאינו שייך לנו ליכות ללמוד להעלות השכינה, להמשיך שפע הרוחני

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

והגשמי, אך הרי בהלכה זו מגלה מזהרנ"ת שזה כן שייך לנו (כאשר מובן מדברי רבנו בכ"מ) וזאת ע"י הלימוד בלילה שעיקרו בימות החורף בלילות הארוכים, ולזה אומרים אז טל ומטר לברכה, וכמו שית' להלן.

ובפשטות הקשר של ענין זה להלכות תפילה, הוא מחמת שהוא הלכה של טל ומטר, אלא שמקדים בזה לומר שכלל הגשם נמשך בתפילה, ע"פ המבואר בלקו"מ סי' ח', ובהמשך נבאר ענין קשר זה שלא ביאר בפירושו.

וזה בחינת טל וגשם, פי שפע גשמיית הוא בחינת גשם, פי כל ההשפעות מכנין בשם גשם, פי בשעה למוד עולה להשכינה והשכינה היא בחינת אמונה, על-כן נעשה מזה בחינת גשמים, שהם בחינת אמונה, כמו שאמר רבנו במקום אחר (סימן ז). ועל-כן בחורף, שעקר למוד התורה בלילה, פי אז נאמר (ערובין סה.): לא איברי ליליא אלא לגירסא. והלילה הוא בחינת אמונה, כמו שכתוב ואמונתך בלילות. ועל-כן הלמוד שלומדין אז היא עולה להשכינה, שהיא בחינת אמונה.

דרך החיים איך גם אנו נזכה שהלימוד תורה שלנו יעלה אל השכינה

בזה תופס כדבר פשוט שגם אנחנו כן זוכים ללימוד שעולה לשכינה. ולהבין זאת נרייק ברבה"ק של רבינו שם: 'אך לא כל אדם זוכה לזה שיהיה למודו עולה להשכינה פי לזה צריך שיהיה אדם יקר ושיהיה למודו רק להשכינה, הינו לאוקמא שכינתא מעפרא ולא כל אדם זוכה ללמוד זה ואף אם לומד ביראת שמים וגם אם אומר שלמודו לאוקמא שכינתא מעפרא עם כל זה מי יודע אם ראוי לכך שיהיה למודו להשכינה' ושם נאמר שצריך להיות 'אדם יקר' והוא לשון מיוחד, והרי מתוך דברי מהרנ"ת נבין שזה שזוכה לאמונה ע"י לימוד בלילה הוא האדם היקר הזה ולימודו עולה לשכינה, הרי מובן שגם מי שיש בו יראת שמים וכו' יש מה שצריכין יותר, צריכין לימוד עם אמונה וקרבה להשי"ת.

והרי מובן שעניין האמונה והקרבה הזאת שזוכים בלילה זהו בכח אור הצדיקים וכו', הרי שבאמת ע"י ההתקשרות לרבינו ולימוד בלילה מתוך התעוררות אור האמונה שלם וזך הזה, נעשה האדם אדם יקר, ולימודו עולה לשכינה.

ויש לדייק שמבואר בזה גם בלקו"ת סי' ה', להבין שענין הגשם הוא בא ע"י אמונה, והרי שם מתבאר עד כמה יש לבנות האמונה ע"י בחי' איש תבונות, הרי שזה מקושר לענין 'איש יקר', הרי שזה בכלל מכוון מזהרנ"ת שיש לזכות לאמונה זו שמבואר בתו' ה' וגם לימוד בלילה שהוא בחי' אמונה ועי"ז יכולים ללמוד לשכינה כראוי.

בזו הלימוד בלילה להתבטל לה' ולהתקרב לבחי' השכינה

פי הלמוד שלומדין בלילה הוא קרוב יותר לעלות אל השכינה הן מצד האדם, הן מצד השכינה, כביכול, פי האדם יכול לבטל עצמו ולדבק עצמו בו יתברך יותר בלילה מביום מחמת שאז נחים העולם מרדיפת העולם הזה, כמו שאמר רבנו (סימן נב). וגם השכינה היא סמוכה לאדם הלומד בלילה ומקשבת לקולו, כמו שכתוב (איכה ב): קומי רני בלילה לראש אשמורות שפכי במים לבך נוכח פני ה'. 'נוכח פני ה' דיקא, פי השכינה קרובה אליו והוא נוכח פני ה' ממש, פי בלילה השכינה היא בעולמות התחתונים. ואז כביכול ולא מצאה הינה מנוח וכו'. ועקר מנוחתה אצל האדם הלומד אז בבחינת גם צפור מצאה בית, כמו שכתוב בתקונים.

ועל-כן בחורף שהלמוד בליילה והיא עולה להשכינה, שהיא בחינת אמונה כנ"ל, על-כן נעשה מזה בחינת גשמים כנ"ל, ועל-כן אומרים אז בתפילה מוריד הגשם.

בפשטות מבאר שלזאת בחורף שהלילות ארוכים (בברסלב ואומן, הלילה ארוך מאד) ולומדים בלילה, ולזה מזכיר גשם.

כדי שתתעלה לימודי להשכינה צריך להקדים את שורש התורה שהוא התפילה

ונסיף להבין בזה עוד לפי מה שמקדים לעיל בתחילת ההלכה: 'כי טל וגשם נעשין על-ידי למוד התורה, בבחינת יעריף כמטר לקחי תגל בטל אמרתי, והעקר תלוי בהתפילה, כי כל למוד התורה תלוי בהתפילה, כמו שאמר רבנו (סימן ח) בבחינת ומעין מבית ה' יצא, וזה יעריף כמטר וכו', כי שם ה' אקרא, הינו בחינת תפילה, שעל-ידי זה זוכין לשכל ללמוד תורה, שעל-ידי זה נעשה טל ומטר'. הרי יש להבין שבכלל המכוון הוא שהרי שורש הלימוד הוא ע"י תפילה, כי מתפילה יוצא הכח להבין בתורה כי הוא בחי' ערך ומשפיע כח להוציא לפועל להבין ההלכה בדרך שיצליח להפריד הרע מהטוב בארבע היסודות ע"ש בס' ח', ולזה שורש הגשם שנמשך ע"י תורה הוא גם בתפילה, והרי על פי פשוט הנרצה בזה הוא שלזאת תקנו חז"ל להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם, ובקיץ מוריד הטל, כי בקיץ חסר כח הלימוד של הלילה.

אבל יש להבין בזה יותר שאם פותח להודיע בהלכה זו ששורש התורה הוא בתפילה, המכוון הוא ששורש הכח ללמוד להעלות השכינה, שורש הכח לזכות ללימוד בלילה כזו שעולה לשכינה, הוא בתפילה, כי משם נמשך השכל להפריד בין טוב לרע בבחי' ומעין מבית ה' יצא וגו' היינו הכח להקים השכינה מגלותה ולזכות לאור השכל שמזכה האדם להיות איש יקר שלימודו לשכינה.

והנה יש מקשים לענין הלכה זו שהרי יש מקומות שגם בקיץ יש זמן ללמוד ולמה מיוחד ענין הלימוד רק ללילות החורף הארוכים? הרי יש לומר בדרך אפשר שע"פ הנ"ל שעיקר הוא תפילה שמביא לתורה, הרי צריכים לילה ארוכה שיהיה זמן הן להתבודדות ותפילה והן לתורה בדרך שמביא לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, כדי לברר הו' יסודות כמבואר בתו' ח', והרי לכל עבודה זו שהוא התחדשות התפילה והתורה וכח ההבנה לברר הטו"ר, צריכים לילה ארוך כמה שעות. כל זה הזכרנו מחמת המקשים כאילו הלכה זו אינו שייך לכל מקום, וה' ירחם עלינו ויאיר עינינו.

אבל בקיץ שעקר הלמוד ביום, כי אז נאמר לא איברי ליליא אלא לשנתא. וביום לאו כל אדם זוכה שיהיה למודו עולה להשכינה, כי אז אין האדם יכול לבטל עצמו כל-כך מחמת טרדות העולם, וגם השכינה אז בעולמות העליונים, על-כן רב הלמוד של הימים נעשה מהם בחינת טל כנ"ל, שזה נעשה מהלמוד של יום דיקא, על-ידי שמבין עליו אותן הידועים היוצאין בליילה כנ"ל. ועל-כן אומרים בקיץ מוריד הטל כנ"ל.

בקיץ בבין המצרים נברא הלילה לשינה בבחי' קטנות השכינה, אך במשך שאר ימות השנה, נברא הלילה לגירסה' להעלות השכינה

בגמרא יש פלוגתא אם לילא נברא לגירסא או לילה נברא לשינתא, והנה בזה מאחד שני השיטות ומחלק בין חורף לקיץ, וזה כדברי תוספות שם בעירובין דף סה. ששינה בלילה הוא

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

בלילות הקצרים, והוא כמ"ש בשיחות הר"ן סי' ש"א: 'שעיקר העבודה הוא בחורף לקום בחצות, ובקיץ בעת שהלילה קצר מאד אין עומדין בחצות, אז יש להזהר לעמוד בבקר השכם כעלות השחר'. אמנם בלשון דבה"ק בלקו"מ סי' קס"ט, שמבואר זמן חצות, שם נאמר בין בקיץ בין בחורף, וכאשר בליקוטי תפילות שם מבקש לקום בין בקיץ בין בחורף, הרי יש להבין הענין, ובכלל יש להבין שכל הזמן הזה שאין חצות הוא רק בתקופת תמוז, ולא כל הקיץ, וכידוע מ"ש הקדמונים משכבי עד קומי וכו' עיין או"ח סי' רל"ח בב"ח ופרישה, וע"ש במג"א. הרי יש מקום להטעים הענין ולבאר מ"ש 'לא נברא לילה אלא לשינתא', כי זה זמן השינה של השכינה כביכול בקיץ בזמן בין המיצרים וכו' "ואז קשה ללמוד לשכינה", כי לילא נברא לגירסא להתקרב להשם, אבל יש עיתים שנופל קטנות ושינה, ועל אלה אנו בוכים ומתאבלים על גלות השכינה שאין בנו כח להעלותה ע"י לימוד לשמה כראוי, שזה ענין בין המצרים, ואז העיקר לבא לביטול לבחי' שינתא, לקבל התעוררות לתורה לפחות, כי אין כח הדעת ללמוד כראוי לשכינה. אבל אחרי ט"ב אז קומי, כי יכולים לקום ללמוד כראוי עם דעת שלם לגרום אתערותא דלתתא להעלות השכינה וכו' ולתקנה כמבואר בתורה י"ב.

והנה זאת ההלכה הראשונה בהלכות תפילה, כי עיקר התפילה הוא תיקון השכינה ומובן מהלכה זו שלזה עלינו לזכות ע"י תפילה שיהיה לנו הבנה בתורה כענין ונהר יוצא מעודן להשקות את הגן בתו' ח', שנזכה ללמוד כראוי, וע"י תפילה בכונה זוכה האדם להיות איש יקר ללמוד כראוי, וזה עיקר גדול בתפילה דייקא.

ועל-כן אם לא אמר טל, אין מחזירין אותו, כי טל אינו נעצר, כי זה נעשה על כל פנים, כי מכל הלמודים נעשה על כל פנים טל כנ"ל, אבל אם לא אמר גשם, מחזירין אותו, כי הגשמים יכולין להיות נעצרים חס ושלום, כשאין הלמוד כהגן ואינו בבחינת אמונה שיעלה להשכינה כנ"ל. ועל-כן מחמת שהוא נעצר לפעמים ואינו נעשה על כל פנים, על-כן צריך להזכירו כדי לעוררו, כמו שפירשו רבותינו ז"ל. כי בברכה שניה אין מבקשים רק מזכירים כמו שאמרו חז"ל להזכיר וכו', הרי שבחורף יש להזכיר לעורר כח הלימוד של השלם גם אם אין זוכים לזה, ומזכירים בתפילה כי ע"י תפילה נמשך הדעת כנ"ל ללמוד כראוי.

ועל-כן אומרים טל וגשם בברכה שניה, כי אז נעשה הימין והשמאל של השכינה, כמובא, כי ברכה ראשונה הוא בחי' חכמה - ימין, ושניה שמאל בחי' בינה. ואז יכולין להמשיך טל וגשם שנעשה מהלמוד התורה שיש בהם גם-כן ימין ושמאל כנ"ל. ימין הוא מה שמתקן העולמות העליונים, ושמאל הוא מה שהשפיע נכנס לצמצום להחיות מתים.

ועל-כן מתחילין לומר גשם בשמיני עצרת, כי אז מתועדין יחד עם השכינה, כמו שאמרו (מ"ר שה"ש ז) בבקשה מכב עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פירדתכם, וכמובא בספרים (רש"י ויקרא כב, ובמדבר כט). הרי שתיקון הימים הנוראים ושמיני עצרת, הוא שאנו מתקרבם להשי"ת לזכות ללימוד התורה כראוי לשכינה.

ובמוסף של יום טוב הראשון של פסח מתחילין לומר טל, כי בליל הראשון של פסח הוא מחין דגדלות ואחר כך חוזרין לקטנות המחין בחינת ספירה שמתחילין למנות ולטוהר, כי מתחלה הרימן שלא כסדר ואחר-כך חזרו לילך כסדר, כמובא בספרים. ועל-כן במנחה של יום טוב הראשון, שאז מתחיל להתעורר בחינת הלילה השני של פסח, שאז הוא בחינת התרחקות ועל-כן מתחילין אז טל כנ"ל, כי בן נפסק הדין בשלחן-ערוך ואין פוסקין גשם עד המנחה רק

שְׁבִמוֹסָף מוֹדִיעַ הַשְּׁלִיחַ צְבוּר בְּתַפְלָתוֹ שֶׁבְּקוֹלָרָם שְׁלֵא לֹמַר גֶּשֶׁם עוֹד כִּי אִם טַל.

מזהרנ"ת מבאר מנהג אשכנז שאומרים גם במוסף דפסח מוריד הגשם, להאיר סוד לימוד לשמה לכל המדרגות

מ"ש שכך נפסק הדין "בשמיני עצרת", כי זאת לשון השו"ע באו"ח סי' קי"ד, כי באמת היו צריכים לומר גשם ביום ראשון של חג לרצות על הגשם, אלא ששיבת סוכה וכו' והיה ראוי להזכיר רק מבערב אלא שאין העם נמצא וישבו אגודות אגודות, ובשחרית אי אפשר כי צריכים להכריז ואין להפסיק בין גאולה לתפילה, לזה מתחילים במוסף לומר מוריד הגשם.

ואח"כ מבואר שמפסיקים לומר גשם במוסף של יום א' דפסח, ושם הטעם שאין מפסיקים מבערב הוא שלא יהיה ערבוב, זה מזכיר וזה אינו מזכיר, ולפני מוסף מכריז מוריד הטל, וכולם פוסקים לומר גשם, ובסעיף ג' כתב הרמ"א שמנהג בני אשכנז שאינם אומרים בקיץ מוריד הטל, ואם כך אינם יכולים להכריז, לזה אומרים גשם גם במוסף, ורק במנחה מפסיקים, ור' נתן ראה לנכון לאמר טעם למנהג בני אשכנז.

ועיין לקו"ה פסח ה"ג - שמאריך לגלות נוראת ענין הזכרת הטל ביום א' דפסח, כי הטל הוא בחי' הרוח חיים וקדושה, תחיית המתים של יחזקאל. ועיין עוד בהל' פסח ה"ז שמאריך מאד בנוראת ענין הטל של יום א' דפסח, ואינו מזכיר שם שאין אומרים טל עד מנחה. ואולי יובן לאור המבואר בלקו"ה הל' מזכר וממכר ה"ג, שבנוי גם שם על תורה זו קנ"ט, כהלכה זו, ושם מבואר ש'אלו שמתקשרים להצדיקים אמתיים ואינו הולך בעצת רשעים וכו' המרחקים מהם כנ"ל, רק כל חפצו ורצונו הוא להכלל בהם ובתורתם שנקרא תורת ה' וכו' כנ"ל, אזי זה האיש הוא כעץ שתול על פלגי מים וכו', היינו שגם לימודו נחשב ממש כמו התורה של הצדיק האמת שנקרא עץ שתול וכו' אשר פריו וכו', כי גם הוא זוכה להכלל בו על ידי ההתקשרות ונמשך ממנה שפע רוחניות ושפע גשמיות וכו', אבל בבחי' "לא כן הרשעים, שם נעשה בחי' כי אם כמץ אשר תרפנו רוח". כי תורתם מתפזרת באויר כמוץ אשר תרפנו רוח ממש, כי מכה עליהם הגדיני נמוסין הנ"ל ונעשה מהם ל"ט מלאכות שהם הפך ט"ל תורה'.

ואולי זה מכון דברי מזהרנ"ת בזה שבפסח יש כח להאיר בחי' תורה לשמה בחי' אמירת מוריד הגשם לכל מקום שגם מי שעוד לא זכה וכו' יזכה גם הוא להארת האמונה של פסח ללמוד לשמה, ולזה יש שנהגו לאמר גשם במוסף של פסח, וד"ל.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל: לא איברי ליליא אלא לשינתא. וזה קאי על הקיץ, ואז עקר למוד התורה ביום, על-כן צריך בלילה דיקא לישן, כדי לקבל ולשאב מהאוויר, לקבל התורות שנתפזרו לשם: כמבואר שמקבלים עי"ז חשק לתורה, וזה הרב שצריכים אז בעת הקטנות והשינה לקבל חשק חדש למה שכן יכולים להתחדש בתורה, אע"פ שאין יכולים לזכות ללימוד בשכל גדול.

הלכות תפילה הלכה ב נכלל בהלכות קריאת שמע הלכה ב: עיין שם בסוף ההלכה בנין סמיכת גאולה לתפילה שעיי"ז יהיה בשמחה כל היום, כי כל סדר התפילה הוא רק לעורר ולתקן השמחה בכל עולם ועולם.

הלכות תפילה הלכה ג:

ענין תפילה: על-פי מה שאמר רבנו זכרוננו לברכה (בסימן עח) על פסוק, "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" עין שם הענין בלו היטב:

והכלל, כי עקר החיות הוא התורה, כי הם חיינו וארץ ימינו וכו', עין שם אך בודאי אי אפשר להיות עוסק בתורה לבר תמיד בלי הפסק רגע וכו', כי בהכרח לבטל לפעמים קצת בשביל פרנסה וצרכי הגוף וכו' ואם כן במה מחיין עצמן בשעת הבטול מאחר שבאמת אין שום חיות כי אם התורה לבר, אך בשעת הבטול של תורה מחמת הכרח אז מחיין עצמן על ידי הצדיק הגדול האמת שהוא גם כן לפעמים איש פשוט בעת שבטל מדברי תורה והוא מחיה עצמו מהדרך של ארץ ישראל וכו'.

כי בעת שבטלין מדברי תורה אז הצדיק מחיה עצמו מבחינת ההנהגה שהיה קדם מתן תורה שאז היה העולם מתקים בחסדו לבר, בחינת עולם חסד יבנה וזה בחינת אוצר מתנת חנם ואז היה התורה נעלמת בכל דבר שבועולם, בבחינת הדרך ארץ שקדם לתורה, כי כל דבר נברא בעשרה מאמרות ועשרת הדברות נעלמין בעשרה מאמרות שהם נעלמין ומלבשין בכל דבר שבועולם, וקדם מתן תורה שלא היה עדין התורה בעולם אז היה העולם מתקים רק על-ידי חסד חנם, בחינת מתנת חנם, שזה בחינת התורה הנעלמת שהיתה נעלמת אז בכל דבר שבועולם שנברא בעשרה מאמרות שבהם נעלמין עשרת הדברות וכו'.

וזה בחינת הדרך לארץ ישראל, כי עקר קרשת ארץ ישראל על ידי העשרה מאמרות בחינת "כח מעשיו הגיד לעמו וכו'", כמו שפרש רש"י על פסוק, "בראשית ברא", לא היה צריך להתחיל את התורה וכו', על-כן בקש משה לכנס לארץ ישראל על-ידי בחינת מתנת חנם, שהוא בחינת עשרה מאמרות שבהם נעלם התורה, שעל-ידי זה היה מתקים העולם קדם מתן תורה וכו' וזהו "ואתחנן" וכו' וכו', עין שם כל זה היטב היטב:

הרי שעיקר החיות הוא התורה, והוא בחי' ארץ ישראל, וצריכים חיות גם כאשר נעשה מה שנעשה ובטלים מחיות התורה, והוא ע"י האיש פשוט הגדול, שממשיך עלינו אור האוצר מתנת חנם, בחי' הדרך לארץ ישראל, שגם אם לא נמצאים בתוך החיות הרי אנו בהדרך לא"י בחי' כי לעולם חסדו, במה שמעוררים ומתקנים העשרה מאמרות שבהם נברא העולם בכל ענין ובכל מצב, ולזה הצדיק מתנהג גם הוא בפשטות כאיש המון עם להאיר עלינו האוצר מתנת חנם להמשיך לנו חיות אור התורה תמיד ועי"ז אנו בכלל החיים שאין שום יאוש בעולם כלל.

ע"י תפילה נמשך עלינו - ע"י האיש פשוט הגדול - אוצר מתנת חנם למצוא את ה' בכל מקום

פותח להראות איך ע"י התפילה נמצא הדרך להתדבק באור הצדיק שפותח לנו את האוצר מתנת חנם ובה זוכים למצוא את השי"ת בכל דבר, והרי מגלה שהענין פשוט מאד כי זה עיקר עבודת התפילה להכניס השגחה ורחמי השם לתוך הטבע, לתוך העולם הזה, לעורר ה' מאמרות ולגלות הקדושה בעולם הגשמי ממש.

ב) וזה בחינת תפלה, כי עקר התפלה הוא רק מתנת חנם, כמו שאמרו (אבות פ"ג ב), אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים וכו' וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, צדיקים אף-על-פי שיש בידם תורה ומעשים טובים אין מבקשין אלא מתנת חנם, כי עקר התפלה הוא רק מתנת חנם. ועל-כן עקר התפלה היא רק בארץ ישראל, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כמו שכתוב (מלכים א ח), "והתפללו אליך ה' אלהיך ארצם וכו'" 'דרך ארצם' דיקא כי עקר התפלה היא רק מתנת חנם, שזהו בחינת דרך ארץ, בחינת הדרך לארץ ישראל כנ"ל במאמר הנ"ל.

כי התפלה נקראת "חיי שעה" כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת י), רבא חזיא לרב המנונא דקא מאריך בצלותא אמר, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה והוא סבר זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד ולכאורה קשה מאחר שהתפלה נקראת חיי שעה לדברי רבא, מה תרצה הגמרא 'והוא סבר זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד', מהיכן יקבל זמן תפלה הלא על עסק התורה אין שום זמן קבוע כלל רק כל היום כלו וכל הלילה אנו מוחזקים לעסק בתורה תמיד, כי הם חיינו וארץ ימינו וכו' כנ"ל ומהיכן יקבל זמן לחיי שעה? אף באמת מאחר שהתפלה היא רק מתנת חנם כנ"ל, שזהו בחינת הדרך לארץ ישראל ששם עקר התפלה כנ"ל נמצא, שבשעת התפלה הוא רבוק בהתורה הגנוזה והנעלמת, שהיא בחינת חסד חנם, מתנת חנם, שהיה מקים העולם קדם מתן תורה. ועל-כן גם בשעת התפלה הוא רבוק בהתורה ממש, דהינו בהתורה הנעלמת, ועל-כן מתרץ היטב קשית רבא, מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, כי זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, כי בזמן תפלה מקבלין חיות על-ידי התורה הנעלמת שהיא בחינת מתנת חנם בחינת ארץ ישראל. נמצא שדבקים גם בשעת התפלה בהתורה, הינו בתורה הנעלמת כנ"ל.

מאריך להראות שבאמת בעבודת התפילה נמצא המשכת האוצר מתנת חנם, החיות הגדול שהשי"ת נמצא בכל מקום גם בבחי' חיי שעה, כאשר מבאר בזה חידוש נורא להבין מ"ש שהתפילה חיי שעה וכו' (כידוע ישוב הצל"ח בזה, ומה שעוד קשה להבין בזה, ובה מתיישב היטב) כי בפשטות תורה ותפילה הם ענין החיות וקדושת ארץ ישראל וכו', ולזה מאריך להראות שיש ענין בתפילה שהוא המשכת הכח למצוא את השם למצוא רחמים בתוך חיי שעה שזה ענין כח הצדיק שיווד לפשטות העולם לגלות הקרבה להשם בכל מקום בחיות גדול.

התפילה היא עצמה בחי' האיש פשוט שממשיך עלינו סתרי תורה הנעלמים בכל מקום

וזה שאמר רבנו זכרוננו לברכה במקום אחר (בסימן טו) שעל-ידי התפלה זוכין לסתרי תורה, כי על-ידי התפלה שהיא בחינת מתנת חנם על-ידי זה דבקים בבחינת התורה הנעלמת שהיא בחינת סתרי תורה, ועל-כן נקראת התפלה עבודה שכלב, שזהו בחינת העלמה בחינת התורה הנעלמת שהיא בחינת מחשבה שכלב, כי הלב נעלמין כל הדברים בחינת תעלומות לב, ועל-כן התפלה היא בחינה גבוה מאד מאד וצריכין דיקא להתפלל בכל יום ולהרבות בתפלה ותחנונים, כי על-ידי התפלה, על-ידי בחינת מתנת חנם בחינת התורה הנעלמת, בחינת חסד חנם שהיה מקים העולם קדם מתן תורה, על-ידי זה יכולין להחיות כל הזמנים והעתים שהאדם בטל מדברי תורה מחמת ההכרח צרכי פרנסה וכיוצא, כי כל העתים שאדם בטל מתורה מחמת ההכרח מקבלין חיות מבחינת חסד חנם הנ"ל על-ידי התפלה שהיא בחינת חיי שעה שהיא בחינת מתנת חנם כנ"ל, שעל-ידי זה מקבלים חיות ממש ומחזיקין כל הזמנים

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

והעתים שבטלין מדברי תורה, בבחינת הנאמר במאמר הנ"ל שהצדיק על-ידי שדבוק בשעת בטולו מדברי תורה בהתורה הנעלמת, על-ידי זה מחיה כל האנשים הפשוטים וכו', עין שם, כי התפלה היא ממש בחינה זו כנ"ל.

בזה מגלה ביאור ענין המאמר שענין האוצר מתנת חנם הוא אור סתרי תורה, אשר עלינו לקבל ע"י הצדיקי אמת, ועי"ז יכולים למצוא את השם בכל דבר ולעבוד עבודת השם בכל ענין, ואיך שיהיה נזכה גם אנחנו להמשיך אור סתרי תורה שיהיה לנו חיות גדול תמיד, ועיקר הכח לזכות לזה הוא ע"י תפילה במסירת נפש כמבואר שם בתו' ט"ו.

וכן כל אדם אשר שם לבו להבין כמה הוא משוקע בצרכיו ועסקיו וטרדותיו, וצריך מאד להמשיך הישועה שמתבאר במאמר זה, לקבל חיות הגדול של הדרך לארץ ישראל בחי' עשרה מאמרות, מגלה בזה ר' נתן שזה מה שיש להרבות בתפילות והתבודדות, כי עי"ז נמשך האוצר מתנת חנם.

יש לקבל מהצדיק ומהתפילה שני דרכי חיות, הן לזמן הקטנות וההעלמה, והן לזמן הגדלות שכבר הגיע לארץ ישראל

ומוכן שזה עבודת התפילה לקדש את הדר' עולמות להוציאם מההסתרה, ועי"ז מתחילה הקדושה הנעלמת ע"י עשרה מאמרות, ואז נשלם בחי' הדרך לארץ ישראל וזוכים לעבודה של תורה ותפילה שהוא חיות גדול, כפי מה שמתקשר לבחי' הצדיק בעת הפשטות, ולאור הצדיק בעת הגדלות, כאשר עלינו עובר מאד ענין הקטנות ויש שזוכים לעת של הגדלות, וכך צריכים לקבל מרבינו שני דרכי החיות, וכך בעבודת התפילה.

כי לעקר התפלה זוכין רק הצדיקים ועל-כן כל אדם צריך להתפלל רק בהתקשרות לצדיקי הדור, כמובא בדברי רבנו זכרוננו לברכה בסימן ב, כי עקר התפלה היא בבחינת ארץ ישראל, בבחינת מתנת חנם כנ"ל, וכתוב (תהלים לז), צדיקים ירשו ארץ כי לארץ ישראל זוכין הצדיקים וכן שכתוב (ישעיה ס), "ועמד ישראל בלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וכו'", כי כל אחד לפי בחינת קדשתו בקדשת הברית, שזה עקר בחינת צדיק בידוע, וכפי מה שזוכה להתקשר ולהכלל בצדיק הדור האמתי, כמו כן זוכה לירשת ארץ ישראל, בבחינת לעולם ירשו ארץ וכו', וכמו כן זוכה לתפלה, כי עקר התפלה היא בבחינת ארץ ישראל כנ"ל, וכמובא בדברי רבנו זכרוננו לברכה כמה פעמים, שבמקום שמתפללין נעשה האויר בבחינת ארץ ישראל, כי התפלה היא בחינת מתנת חנם, שעל-ידי זה נעשה עקר קדשת ארץ ישראל כנ"ל, כמבאר במאמר הנ"ל, שבכל מקום שאנשים כשרים באים לשם יכולין לעשות בחינת ארץ ישראל על-ידי בחינה זו, עין שם היטב.

וזה שרמז רבנו זכרוננו לברכה בהראשי פרקים ממאמר הנ"ל שנמצאו בכתיבת ידו על פסוק ואתחנן, ורמז שם ענין שמירת הברית עין שם, כי כל ענין המאמר הנ"ל שהוא בחינת הדרך לארץ ישראל, דהיינו לכבש ארץ ישראל, זה תלוי רק בקדשת הברית, בבחינת צדיקים ירשו ארץ וכו' כנ"ל גם עקר התפלה תלוי בקדשת הברית, כמובא במקום אחר:

כי אור התורה והחיות של עבודת השם הוא בחי' קדושת א", אבל שלימות קדושתה הוא שמגלים את השי"ת בכל דבר שגם כל ארציות הוא עבודת איש ישראל לפני השם, היינו

לתקן דייקא בחי' הדרך לארץ ישראל שהוא כלל ענין הביטול בתורה ועבודה שעובר על האדם, ומאין נקח כח לתקן זאת, הרי זאת מהצדיקים ששברו הרע למעשה וגילו אור האמונה והדביקות בהשי"ת בכל מקום, ואיך אין שום ריחוק ואין שום יאוש כי השי"ת נמצא וכו', כי זכו לאמיתת קיום התורה בחי' קדושת א"י צדיקים ירשו וכו', ולזה כל הכוחות של התקדשות א"י ככל מה שמפרט בזה, נזכה גם אנחנו ע"י התדבקות להפראסטיק הגדול, כי רק עי"ז יכולים ללכת בהדרך של א"י, עד שנזכה לקדש הכל בכח מה שהצדיק מודיע ומלמד אותנו המציאות שהשם נמצא בכל דבר, והכל נעשה מכוחו, נעשה גם אז נחת רוח למעלה מכל נקודה קטנה, מכח מה שממשיך חיות שיכולים להתחזק נגד היצר והמניעות, ולהנצל מיאוש, בכח מה שהדרך לארץ ישראל נהיה קדושת ארץ ישראל אצלו, אז גם אנחנו נזכה להסתכל בשכל כל דבר ויהיה בנו חיות גדול תמיד בכל מה שעושים לפני השם, גם ברברי רשות וכל טרדה, והכל ע"י שאוחזים באור האמת חזק.

אוצר מתנת חיים - סתרי תורה נצרך רק למי שמפסיק ומתבטל, אך רשבי" לא הפסיק לתפילה, כי אצלו אין התורה בהעלם כלל

ג) נמצא, שעל-ידי התפלה מחיין עצמו מהתורה הנעלמת בחינת מתנת חנם, ועל-ידי זה יכולין לקבל חיות תמיד בשעת הבטול מדברי תורה וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת יא) חברים העוסקים בתורה תמיד כמו רבי שמעון בר יוחאי וחבריו שהיתה תורתן אמונתן מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה, אבל אנו מפסיקים גם לתפלה, כי גם בלא הכי אנו מבטלין הרבה מדברי תורה, כמובא בפוסקים, הינו כנ"ל, כי מאחר שאנו מבטלין גם בלא הכי מדברי תורה, בודאי ההכרח להתפלה, כדי להיבדק בהתורה הנעלמת, בבחינת מתנת חנם, כדי שיוכל להחיות כל שעות הבטולים כנ"ל, כי על-ידי התפלה גם הם מקבלין חיות מהתורה הנעלמת בכל דבר כנ"ל, אבל רבי שמעון בר יוחאי וחבריו שתורתן אמונתן שאין להם שום אמונת כי אם התורה לבד ואין צריכין להחיות עצמן בהתורה הנעלמת בכל משא ומתן ומיני אמונת שבעולם, כי אין להם שום משא ומתן ואמונת בעולם כלל, רק תורתן אמונתן, ועל-כן היו מגלין סתרי תורה ולהם נתן רשות לגלות רזין דאורייתא, כי אצלם לא היתה התורה בהעלם, כי התורה הנעלמת נתגלה להם, מאחר שלא היו עוסקין בשום אמונת ששם התורה נעלמת, רק בהתורה לבד, ועל-כן לא היו צריכין לתפלה כנ"ל, כי לא היו צריכין להחיות עצמן על-ידי בחינת ההעלמה, מאחר שלא היו בטלים מן התורה כלל כנ"ל:

מגלה מה זה חסידים, היינו שדבוקים בהחסד חיים, ע"י שעוסקים בתפילה ושוחים שעה אחת וכו' ומבאר שמזה תורתו משתמרת, כי יש בו חיות התורה תמיד, וגם המלאכה מתברכת.

ד) וזה בחינת (ברכות לב), חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת וכו', וכי מאחר שהיו שוהין תשע שעות ביום תורתן מתי נעשית ומלאכתן וכו', אלא מתוך שחסידים היו תורתן משתמרת ומלאכתן מתברכת כי הם נקראו חסידים, שהיו יכולין להמשיך ולקבל בתפלתן חסד חנם, בחינת אוצר מתנת חנם, שהיא התורה הנעלמת וכו' כנ"ל, ועל-כן היו יכולין להאריך בתפלה מאד, כי תורתן משתמרת, כי גם בשעת התפלה היו דבוקים בהתורה הנעלמת כנ"ל, שהיא בחינת חסד חנם, בחינת תורת חסד כנ"ל וזהו ומלאכתן מתברכת, כי מאחר שזכו לבחינת

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

חסד חנם על-ידי התפלה שזה עקר קיום העולם בעת שעוסקין במלאכה ומשא ומתן כנ"ל, דהינו שמחייין עצמן בבחינת התורה הנעלמת בכל דבר ובכל משא ומתן ואמנות שבועולם, שזהו בחינת חסד חנם וכו' כנ"ל, על-כן בודאי היתה מלאכתן מתברכת, כי משם עקר הברכה, כי עקר הברכה על-ידי שמגלין החיות אלקות, דהינו התורה שנעלם בכל דבר, הפך הקללה, חס ושלו, שהיא מחמת שנעלם ונסתר אור ה' שמלפני שם, בבחינת (דברים לא), "הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה", כמובא בספרים כי עקר הברכה והשפע היא רק מאתו יתברך, וכשדבוק בהשם יתברך תמיד ויודע שאפלו בכל הדברים ומשא ומתן ומלאכות שבועולם מלבד בהם אלקותו יתברך, שהוא התורה שמלפני בכל דבר שבועולם, אזי בודאי נמשך ברכה במעשי ידיו על-ידי שמדבק עצמו לאור ה' שנעלם שם, שמשם עקר הברכה:

הנה שלימות התפילה הוא בברכת שים שלום ושם מתחילים בברכת כהנים שהם ממשיכים שלימות תיקון התפילה כידוע, ונמשך הארת הברכה ממקור כל הברכות, כי מתגלה ע"י התפילה אוצר מתנת חנם, ומובן שע"ז נעשה שלום בין שני ההפכים החיות של תורה, והחיות שיש בדברי הרשות, כי נשלם הדרך לא"י, ומגלה ענין הרמת הידים של תפילה ושל ברכה כי מרים כח ה"ל מאמרות וכו'.

וזה בחינת ברפת כהנים, כי הכהן איש חסד היה יכול לגלות בחינת החסד חנם שהיה מקיים העולם קודם מתן תורה על-ידי בחינת העשרה מאמרות שהם נעלמין בכל דבר, שהם בחינת התורה שמלפני ונעלם בכל דבר כנ"ל, כי המאמרות הם בחינת חסד, בבחינת (תהלים פט), "כי אמרתי עולם חסד יבנה" ועל-כן היה להם כח להמשיך ברכה לישראל, כי עקר הברכה משם על-ידי שמגלין העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שהם בחינת חסד חנם, שהם מלבשין בכל דבר וכנ"ל וזה בחינת (במדבר ו), "כח תברכו את בני ישראל אמור להם", 'אמור להם' דיקא, הינו לבחינת העשרה מאמרות הנ"ל שמלפנין בכל דבר שמושם עקר הברכה כנ"ל.

וזהו "יברך ה'" וכו', כי הברכה היא רק מהשם יתברך לברך ועל-ידי שמדבקין כל דבר לשרשו, לבחינת עשרה מאמרות שבהם נברא כל דבר שבועולם, שזהו בחינת החיות אלקות שמלפני בכל דבר שבועולם, על-ידי זה נמשך ברכה מה' וכנ"ל.

ועל-כן צריך הכהן לברך בנשיאת כפיים, כי הידים הם כ"ח פרקין, שהם בחינת כח מעשה בראשית, בחינת עשרה מאמרות הנ"ל, כמו שאמר רבנו במקום אחר ועל-כן על-ידי הידים, שעל-ידי זה מגלין כח מעשה בראשית, בחינת עשרה מאמרות שהם מלבשין בכל דבר, על-כן על-ידי זה יכול הכהן איש חסד להמשיך ברכה, כי עקר הברכה משם מבחינת האלקות המלכש בכל דבר כנ"ל, ועל-כן עקר נשיאת כפיים הוא בשעת התפלה, כי התפלה היא גם כן בבחינה זו כנ"ל.

ועל-כן גם התפלה מסגלת יותר בפרישות כפיים, כמו שכתוב (תהלים פח), "שטחתי אליך כפיי" וכמו שאמר רבנו זכורנו לברכה, בשעת התפלה טוב לפרש כפיו וכו', וכמוכא במקום אחר (סימן מד) ענין מחאת כפיים בשעת התפלה, כי הידים הם כ"ח פרקין, בחינת כח מעשה בראשית, שעל-ידי זה יכולין לכבש ארץ ישראל, שזה עקר בחינת התפלה, בחינת מתנת חנם וכו' כנ"ל:

ביאור תפילת העמידה לאור המשכת האוצר מתנת חיים

(ה) ובזה חוזר לבאר התפילה מתחילת העמידה: ועל-כן מזכירין האבות בתפלה, אלקי אברהם אלקי יצחק וכו' וגם עקר התפלה תקנו הם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות כו), אברהם תקן שחרית וכו' כי האבות היו קדם מתן תורה, שאז היה מתקיים העולם בהסדרו בבחינת התורה הנעלמת, שזהו בחינת תפלה כנ"ל:

ועל-כן היתה עקר עבודתם רק תפלה, כי תפלה היא חסד חנם שהיה מקיים העולם קדם מתן תורה וכו' כנ"ל ועל-כן עקר התפלה התחיל מאברהם שהוא התחיל לגלות אלקותו בעולם והוא עקר קיום העולם, כמו שכתוב (בראשית ב), "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" - באברהם (בראשית רבה פרק יב) ועל-כן עקר חתימת הברכה באברהם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים קיז), יכול יהיו חותמין בכלם? תלמוד לומר, "והיה ברכה" - בך חותמין וכו' כי עקר הוא אברהם, שהוא בחינת חסד חנם, שהוא עקר קיום העולם קדם מתן תורה, שזה עקר בחינת תפלה וכו' כנ"ל ועל-כן נמסרו הברכות לאברהם, וממנו ליצחק ויעקב, כי משם עקר הברכה על-ידי שמגלין אלקותו יתברך שמלבש בכל דבר וכו', כנ"ל:

כאשר עומדים בתפילה מתחילים להזכיר האבות, היינו שהשי"ת נמצא ומנהיג ונותן ברכה תמיד גם לפני מתן תורה, ובזה יש כח לתקן מה שנתקלקל, ומה שיש לתקן גשמיות העולם כל מה שנעשה במציאות ההסתרה, כי זה בחי' זכות אבות. וחותמים באברהם כי כלל העמדת העולם תיקון השכינה והעולמות בתפילה בכל יום בשפע החסד מתנת חיים.

על פי זה יובן עוד שאח"כ ממשיכים החסד לבחי' תחיית המתים, הכח לתקן הדרך לא"י וכל מה שיכול לגרום ייאוש בחי' מיתה, ומתגלה שהשי"ת מקודש מכל דבר שהכל חוזר לגלות הא"ל הקדוש, ואז בי"ב ברכות האמצעיות מתפללים על חיי שעה ומה שעובר בעולם הזה דייקא, ומסיימים בשומע תפילה חוס ורחם שומע תפילת כל פה, היינו אפילו הפשוטים ממש, ומסיימים בעבודה שזה ענין הקרבנות עיקר התהפכות הבהמיות לקדושת א"י, המחזיר שכינתו לציון שיהיה קדושת א"י, ומודים מה שיש להודות שיש דרך להמשיך חיות בכל עת ובכל שעה, וכל החיים יודוך, היינו גם הפשוטים מאד, ואין שום ייאוש, ושים שלום בין שני הדרכים כנ"ל. הוספנו ביאור כדי להרגיש איך הלכה זו הוא ביאור כל העמידה ממש.

אין אכילה קודם התפילה, כי תחילה צריך להמשיך את הדרך לא"י, היינו שלא יתייאש מקדושת אכילה, בכח הצדיק שאוכל עמו ומגלה שה' איתו

(ו) ועל-כן אסור לאכל קדם התפלה משום לא תאכלו על הדם, כי עקר האכילה והפרנסה היא רק בבחינת מתנת חנם, כמו שאומרים, "הזן את העולם בלו בטובו בחן ובחסד וברחמים הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו וכו'" כי עקר האכילה והפרנסה היא רק מארץ ישראל כידוע ועל-כן צריכין להזכיר ארץ ישראל בברכת המזון, כמו שכתוב, "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה וכו'" כי עקר הפרנסה מארץ ישראל ועקר קדושת ארץ ישראל היא מבחינת עשרה מאמדות, בחינת חסד חנם הנ"ל ועל-כן צריכין להמשיך האכילה והפרנסה רק בבחינת מתנת חנם, בבחינת ארץ ישראל כנ"ל

היינו שדייקא לענין אכילה שהוא עיקר בחי' ההפסק בלימוד התורה לפרנסה וכו' ושם עיקר

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

הנפילה של האדם הפשוט, הרי שם נצרך עיקר תיקון בחי' הדרך לארץ ישראל שלא יתייאש שאינו יכול לאכול בקדושה, רק יתורבק בהצדיק שיושב לאכול איתו כאשר הצדיקים יושבים בשולחן הטהור וכו', ויכניס בליבו שהשי"ת נמצא איתו גם כאן, וכל זה נמשך עלינו ע"י שיתורבק בתפילה, והוא כח תפילת שחרית שממליך את השם ויש בו כבר המשכת העבודה של הדרך לארץ ישראל, כי כבר נעשה בחי' ארץ ישראל, ואז שייך לאכול, ולזאת אין לאכול קודם התפילה.

ועל-כן צריכין לאכל עם דרך ארץ פי רב הלכות דרך ארץ הם רק בענין סעודה, פי האכילה היא רק בבחינת דרך ארץ הנ"ל שקדם לתורה עשרים ושישה דורות שהיה מתקיים העולם בחדו פמזבא במאמר הנ"ל עין שם שזוהו בחינת דרך לארץ ישראל, עין שם, שמשם עקר האכילה כנ"ל ועל-כן צריכין לתן מלחמו לרל כרי להמשיך בחינת מתנת חנם בשעת האכילה על-ידי שחונן את העני מסעדתו. ופשטות קדושת אכילה הוא לאכול עם דרך ארץ כמו שיושב עם אנשים מכובדים, כי קדושת אכילה בחי' דרך ארץ, הדרך לארץ, וכך בפשטות יש לתת צדקה בעת האכילה שיהיה בכלל חנינות אוצר מתנת חנים.

וזה בחינת נטילת ידים קדם האכילה בחינת (תהלים קלו) שאו ידיכם קדש וברכו וכו' כרי לגלות הארת הידים שהם כ"ח פרקין בחינת כח מעשה בראשית שזה בחינת עשרה מאמרות הנ"ל שהם בחינת חסד חנם כנ"ל, בחינת הדרך לארץ ישראל שמשם עקר המזון והאכילה וכו"ל בנטי"י שם יש לעורר הרמת בחי' כח מעשיו, התורה הנעלמת בכל דבר גם בגשמיות המאכל.

ועל-כן אסור לאכל קדם התפלה, פי דיקא על-ידי התפלה ממושיכין בחינת חסד חנם כנ"ל שמשם עקר המזון וקדושה שנמשך מארץ ישראל מבחינת חסד חנם וכו' וכנ"ל וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות י) שהאוכל קדם התפלה עובר משום לא תאכלו על הדם, שהוא בחינת גבורות פי אז נמשך חס ושלום האכילה בבחינת תקף הגבורות שהם בחינת דם, ואכילה כזו אסורה לנו.

פי אנו צריכין להמשיך המזון רק מבחינת ארץ ישראל, שהוא בחינת חסד חנם, שהוא בחינת התורה הנעלמת בכל דבר. נמצא שהחיות שמקבלין על-ידי המאכל שמוחיה ומקים הגוף מקבלין מהתורה ממש בבחינת (תהלים מ) ותורתך בתוך מעי מאחר שהמאכל נמשך מבחינת חסד חנם בחינת ארץ ישראל וכו' כנ"ל, אבל כשאוכל חס ושלום קדם התפלה קדם שזכה לגלות בחינת חסד חנם, ואז אינו ממשיך המאכל מבחינת חסד חנם, ואז אין מקבל החיות מבחינת התורה הנעלמת שם שמשם עקר החיות, פי הם חיינו כנ"ל ועל חיות שמקבלין מאכילה כזו נאמר רשעים בחייהם קרייים מתים (ברכות יח) פי אין זה חיות כלל פי עקר החיות הוא רק מהתורה כנ"ל ועל אכילה כזו נאמר (דברים ח) פן תאכל ושבעת ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך פי שוכח את ה' חס ושלום מאחר שאינו ממשיך בשעת אכילה מתנת חנם שהוא בחינת החיות אלקות, דהינו התורה הנעלמת שמלכבש בהמאכל כנ"ל וזהו (שם), וזכרת את ה' כו' פי הוא הנתן לך כח לעשות חיל כח' דיקא בחינת כח מעשה בראשית שהוא בחינת חסד חנם שזה צריכין לזכר בשעת האכילה כרי להמשיך החיות שמקבלין מהמאכל מהתורה הנעלמת שם שהוא בחינת כח מעשה בראשית, בחינת חסד חנם כנ"ל ועל-כן אסור לאכל עד אחר התפלה, שאז ממושיכין חסד חנם וכו' כנ"ל:

מבואר שענין הברכה שיש לברך בכל מאכל הוא שוממשיכים חיות משורש הטוב, ורק אז

ליקוטי הלכות ח"א דף ק"ע - קע"ב הלכות תפילה הלכה א-ג

הוא מאכל לישראל, כי יוצא מהרע וכו', וזה מה שמבאר שכל החיות הוא רק אור התורה אור הדעת, וגם המאכל ממש כי הוא בחי' י' מאמרות אור התורה שנעלם בכל דבר, ואנו מקבלים זה החיות ע"י התקשרות להצדיק בברכה והתפילה שרק אח"כ יכולים לאכול בקדושה, כי החיות נמשך גם שם ממש באור התורה.